

Mlýnek

restaurátorský záměr

Praha, listopad 2017

Ing. Jan Palas
Restaurování a provoz historických strojů
Malešická 27, 130 00 Praha 3 IČO 72029013

tel. +420 603 357 259
e-mail: ruston@centrum.cz
povolení MK ČR k restaurování l.j. 4350/2003

X

Základní údaje o předmětu:

Výrobce	neznámý
Tovární číslo, rok výroby	nezjištěno, kolem 1900.
Rozměry přibližně (d x š x v)	2,4 x 0,9 x 1,6 m
Hmotnost přibližně	100 kg
Převaňující materiál	dřevo, železo, litina
označení NZM	inv.ř. 417

Popis předmětu

Ručně poháněný stroj pro aspirační lícení obilovin jednoduché stavby, určený pro nejmenší domácí hospodaření. Konstrukce je převážně dřevěná. Lístička stojí na čtyřech pevných nohách a je přesná pomocí dřevěných drhadel. Vůrák je lícemenný s plechovými lopatami pod dřevěným bedním. Lícení probíhalo na soustavě dvou sítí – jedno hrubé malé a jedno jemné, velké. Malé síto je v samostatném rámu s regulací náklonu. Pohon lístičky je ruční klikou a ozubeným kolem s převodem do rychla, na opačné straně stroje šemenice s šemenem k pohonu podávacího hřebenu. Barva kompletně mavozená (khaki odstín).

Stav předmětu

Lístička je nekompletní, chybí obě síta a desky uvnitř stroje, hnací klika, oba ložiskové domky vůráku, víko ložiska hnací hřídele, ramena k zavěšení dolního síta, klika a táhlo k pohonu dolního síta, šemenice a šemínek k pohonu podávacího hřebenu a část bedního ventilátoru na spodku stroje.

Železné díly jsou souvisle korodovány, bez nátěru. Dřevěná konstrukce lístičky je přirozeně opotřebovaná provozem a znečištěná prachem, ale především masivně napadená dřevokazným hmyzem. Na stroji bylo v minulosti řádně opraveno chybějící nebo zničené bední – nové díly jsou na první pohled viditelné podle absencí nátěru.

Návrh restaurátorského zásahu

Navrhuji ponechat lístičku s provozní patinou a opotřebováním, t.j. stroj vyčistit, opravit jen vážná poškození, a doplnit ty chybějící díly, u nichž je alespoň přibližně známo, jak mohly vypadat. Před započetím restaurátorských prací musí být lístička v maximální možné míře rozložena a díly zbaveny mechanických nečistot, zvláště prachu.

Všechny **železné díly** se nejprve mechanicky ořídí, korodovaná místa se ručně zbrousí nebo okartálují tak, aby nedošlo k ponižení zbytků zachovaného nátěru a poté se pasivují taninem. Vyrobí se a doplní vyjmenované chybějící díly, přičemž jejich provedení by mělo respektovat charakter ostatních zachovaných částí a mělo by být funkční. Nemusí však mít přesné parametry neexistujících originálů (průměr šemenice, délka klik a pod.), neboť ty nejsou známy. Je možné se inspirovat podle ostatních zachovaných strojů tohoto typu ve sbírce NZM. Malé síto bude mít železný rám z kulatiny a velikost ok kolem 15 mm, velké spodní síto bude dřevěné s oky asi 5 mm. Mezi oběma síty byly pravděpodobně vloženy dva skluzy nebo další síta, ale to v této chvíli nelze potvrdit. Doporučuji však, aby stopy po obou uvedených neznámých dílech na vnitřních stěnách stroje (líc, západky, hřebíky) zůstaly

zachovány. Detaily šegení jednotlivých chybějících dílů doporuŕuji projednat pšed restaurováním s kurátorem sbírky.

Všechny **dševŕné díly** (i ty novŕ vyrobené) musejí po základním ošigŕní nejprve projít sanací proti dševokazným parazitŕm. Vzhledem k malým rozmŕřm skšŕnŕ lštilky ji lze sanovat ozášením v komoše Stšedolšského muzea v Roztokách u Prahy. Skšŕř stroje se ošistí opatrnŕ tak, aby nedošlo k poškození nátŕř a provedou se potšebné opravy: Doplní se chybějící bednŕí pod ventilátorem, dosadí se novŕ vyrobená svislá odrazná deska v zadním řele a zalšistí se nedokonšené dšivŕjší opravy skšŕnŕ (zahlazení hran, definitivní vytvarování dílŕ a pod.). Slepí se drobné praskliny a odštipnuté tšsky. Opravy se provedou bŕňým akrylátovým lepidlem, napš Dispercol D3. Novŕ dosazované dševŕné i řelezné díly se ponechají pšiznané, bez nátŕu.

Závŕelná **konzervace** všech kovových dílŕ se provede olejem, napš Ravel D, konzervace dševa (vřetnŕ nátŕř) lnŕým olejem, konzervace šemínkŕ balzámem na kŕři se vřelím voskem. Pš montáři lštilky je tšba dbát na to, aby pohyblivé díly byly v malé míše opŕ namazány, t.j. aby se mohly bez odporu pohybovat. Pouŕije se smŕš silikonového oleje s grafitem nanášená ŕřŕcem na tšcí plochy. Mazivo nesmí vytékat.

Práce musí provádŕ dodavatel, který má dlouhodobé zkušenosti s renovací dševŕných konstrukcí, ideálnŕ se zamŕšením na historické zemŕřšské stroje, profesionální řilenské zázemí a odpovídající reference.

Ing. Jan Palas
**RESTAUROVÁNÍ A PROVOZ
HISTORICKÝCH STROJŰ**
Malešická 27, 130 00 Praha 3
IČO: 72029013

3.11.2017

Mlýnek - fotodokumentace

Obr. 1 a 2 Lsticový mlýnek, celkové pohledy. Díly pohonu: 1- chybějící šímenice spojená s protěží šímenicí (3), která je zachována. 2 a chybějící kotouč s výstředným řepem, který byl táhlem propojen s ramenem k pohonu dolního síta (šípka).

Obr. 3 Na levé straně stroje chybí hnací kliky. Ložisko hřídele kliky postrádá víko, hřídel ventilátoru má namísto ložisek jen provizorní plechové těsníky.

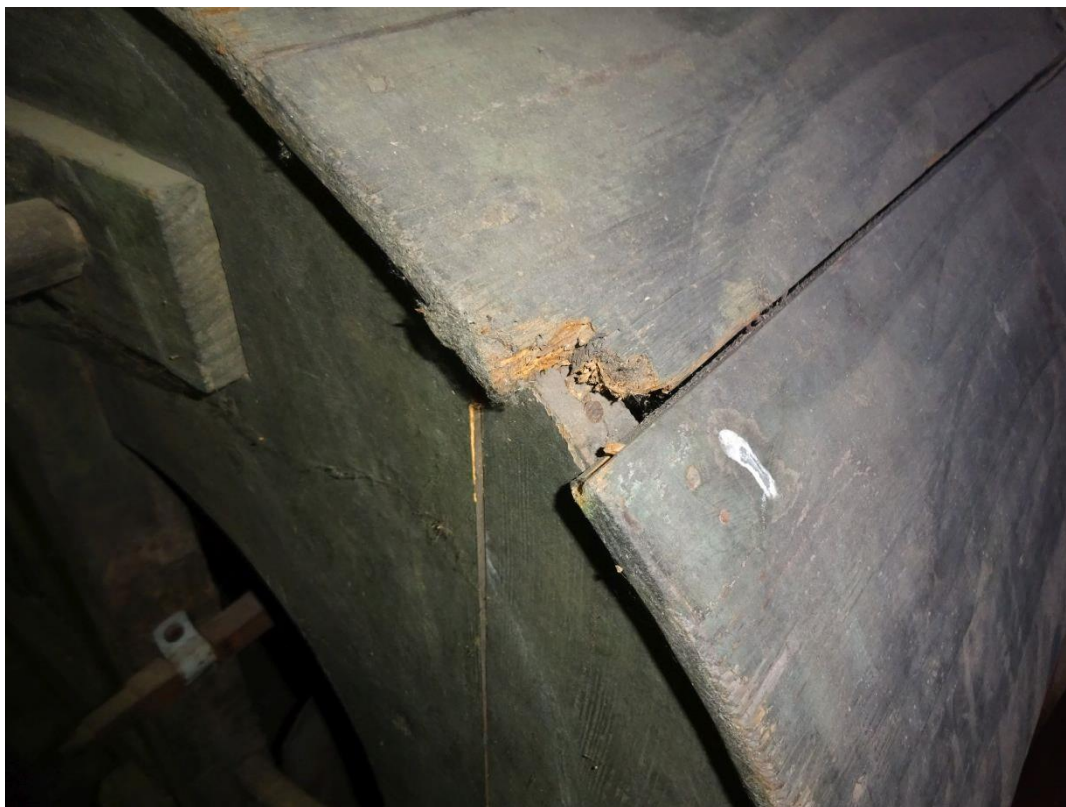
Obr. 4 Pohled do téměř prázdné skříně stroje. Chybí obšita, hlavy, desky a další vybavení. V pozadí ventilátor s plechovými lopatkami.

Obr. 5 Násypka a rohatkový mechanismus k aretaci poňadovaného sklonu prvního síta.

Obr. 6 Spodní síto spočívalo svým dolním koncem na rolnách, které byly stavitelné pomocí západky, čímž se nastavoval i sklon síta. V bedně ventilátoru chybí prkénka.

Obr. 7 ã 8 Kromě řady vyspravovaných míst jsou zachované dřevěné díly skříně také značně napadeny dřevokaznými parazity.

